

汉语“一来……二来……”与泰语的 “ประการแรก.....ประการที่สอง.....”的对比

Chatsaran Chatsanguthai, Ph.D.¹

提要

汉语的“一来……二来……”与泰语的“ประการแรก.....ประการที่สอง.....”无论是在意义上和功能上都存在一些异同。二者的意义和功能基本上是相同的，一般都用来例举某事物的原因、目的或条件。不过也会出现差异性，在泰语中表示多种原因、目的或条件时比汉语的更灵活；跟“ประการแรก”搭配作用的词语带有灵活性，可以构成不同的句式，不过汉语的“一来”却没有这种特殊。汉语“一则……二则……”“一者……二者”亦作“一则……再则……”，意义和用法跟“一来……二来……”基本相同，多用于书面语；“一来……二来……”，包括“一来……一来……”具有口语色彩；泰语的“ประการแรก...ประการที่สอง...”与其他意义相似的句式在口语和书面语是通用的。

关键词：一来……二来……、ประการแรก.....ประการที่สอง.....、汉语、泰语、对比

¹ Lecturer, Department of Business Chinese, Faculty of Arts, Assumption University

汉语“一来……二来……”与泰语的“ประการแรก……ประการที่สอง……”的对比主要分为两个方面包括意义对比、连接与句法的功能对比等。

1. 意义对比

1.1 “一来……二来……”与“ประการแรก...ประการที่สอง...”用来例举某事物的原因、目的或条件。

a) 先说情况，再例举原因或目的。例如：

- (1) 他一回到家就睡，一来是因为累了一天，二来是因为她生病了。

Tā yī huí dào jiā jiù shuì, yīlái shì yīnwèi lèi le yītiān, èrlái shì yīnwèi tā shēngbìng le.

พอเขากลับถึงบ้านก็นอน ประการแรกเป็นเพราะเหนื่อยมาทั้งวัน ประการที่สองเป็นเพราะเขาไม่สบาย

- (2) 我不想买，一来太贵，二来一点都不好看。

Wǒ bù xiǎng mǎi, yīlái tài guì, èrlái yīdiǎn dōu bù hǎokàn.

ฉันไม่อยากจะซื้อ ประการแรก(เพราะ)แพงเกินไป ประการที่สอง(เพราะ)ไม่สวยเลย

- (3) การไปท่องเที่ยวในครั้งนี้ ประการแรกคุณจะสามารถเรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น ประการที่สองคุณสามารถผ่อนคลายจิตใจที่เหนื่อยล้ามานาน (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)
- (4) เขาตั้งใจจะเก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ ประการแรก เพราะไม่ต้องการให้มารดาที่กำลังป่วยกระเสาะกระแสะมีเรื่องต้องกระทบกระเทือนใจ ประการที่สอง เขาต้องการสืบหาความจริงให้ได้เสียก่อน (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

b) 先例举原因，再说明结果。例如：

- (5) 一来我的钱不够，二来我没时间，所以我真的不能跟你去。

Yīlái wǒ de qián bù gòu, èrlái wǒ méi shíjiān, suǒyǐ wǒ zhēn de bù néng gēn nǐ qù.

ประการแรกผมมีเงินไม่พอ ประการที่สองผมไม่มีเวลา ดังนั้นผมไปกับคุณไม่ได้จริงๆ

- (6) 一来天气冷，二来时间早，路上很少行人。

Yīlái tiānqì lěng, èrlái shíjiān zǎo, lùshàng hěn shǎo xíng rén.

ประการแรก(เพราะ)อากาศหนาว ประการที่สอง
(เพราะ)ยังเข้าอยู่ บนถนนจึงมีผู้คนน้อยมาก

- (7) ประการแรกเพราะทำงานหนักมากเกินไป ประการที่
สองเพราะได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ ดังนั้นเขาจึง
ล้มป่วยลง (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

1.2 “一则……二则……”亦作“一则……再则……”，意义和用法跟“一来……二来……”基本相同。多用于书面语(吕叔湘，2003:606)。泰语“ประการแรก...ประการที่สอง...”有时也可以说成“ประการที่หนึ่ง...ประการที่สอง...”“ประการแรก...ประการต่อมา...”“ประการแรก...อีกประการหนึ่ง...”“ประการหนึ่ง...อีกประการหนึ่ง...”

例如:

- (8) 他并没有伤害她的心思，他这样说，无非一则试探她的心，二则报复她的冷淡。(巴金《家》)

Tā bìng méiyǒu shānghài tā de xīnsī, tā zhèyàng
shuō, wúfēi yīzé shìtàn tā de xīn, èrzé bàofù tā
de lěngdàn. (Bā Jīn 《Jiā》)

เขาไม่ได้ทำร้ายจิตใจของเธอหรอก ที่เขาพูดเช่นนี้
ประการแรกเป็นเพียงแค่ต้องการลองใจเธอ ประการที่
สอง(เพื่อ)ตอบโต้ความเย็นชาของเธอ

- (9) 从此，我便常常访问连芑去。一则，自然是因为无聊赖；二则，因为听人说，他倒很亲近失意的人的，虽然素性这么冷。（《鲁迅全集》二卷 88）

Cóngcǐ, wǒ biàn chángcháng fǎngwèn Lián Shū qù.
Yīzé, zìrán shì yīnwèi wúliáo lài; èrzé, yīnwèi
 tīng rén shuō, tā dào hěn qīnjìn shīyì de rén de,
 suīrán sùxìng zhème lěng. (《Lǔxùn quánjǐ》èr
 juǎn 88)

จากนี้เป็นต้นมา ฉันมักไปเยี่ยมเยียนเหลียนชู่อยู่บ่อยๆ
ประการแรก แน่ใจว่าเป็นเพราะเบื่อ ประการที่สอง
 เพราะได้ยินว่าเขาสนิทกับคนใกล้ชิดแม้ว่าเขาจะดูเยือก
 เย็นเช่นนี้ก็ตาม

- (10) 大家都走不动了，一来天太热，二来早饭没有吃饱。

Dàjiā dōu zǒu bù dòng le, yīlái tiān tài rè,
èrlái zǎofàn méiyǒu chībǎo.

ทุกคนเดินไม่ไหวแล้ว ประการหนึ่ง(เพราะ)อากาศร้อน
 มาก อีกประการหนึ่ง(เพราะ)กินข้าวเข้าไม่อิ่ม

- (11) การเคลื่อนไหวในประเด็นนี้ยังคงมีอยู่มาก และไม่ใช่เรื่อง
 ง่ายที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จ ประการแรกเพราะขาด
 เอกภาพของการเคลื่อนไหว โดยการเคลื่อนไหวของแต่ละ

ละองค์กรจะเป็นไปในลักษณะต่างฝ่ายต่าง
เคลื่อน ประการต่อมา เพราะไม่สามารถที่จะอธิบายให้
ผู้บริโภคนเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหว (ฐานข้อมูลภาษาไทย
แห่งชาติ)

1.3 “一则……二则……”也可以写成“一者……二者”，多用于书面语（王自强，2001:242）。例如：

(12) 当然，能够只是送出去，也不算坏事情，一者见得丰富，二者见得大度²。（鲁迅《拿来主义》）

Dāngrán, nénggòu zhǐshì sòng chūqù, yě bù suàn
huài shìqíng, yīzhě jiàn de fēngfù, èrzhě jiàn de
dàdù. (Lǚ Xùn 《Nǎ lái zhǔyì》)

แน่นอน ย่อมสามารถทำได้เพียงแค่ส่งออกไป และก็ไม
นับว่าเป็นเรื่องไม่ดี ประการแรก แสดงว่ารวย ประการที่
สอง แสดงว่าใจกว้าง

1.4 有时候，表示多种原因、目的或条件，可以连用“一来……二来……三来……”“一则……二则……三则……”；在泰语中也同样表示多种原因、目的或条件的写法比较灵活，可以写成

² 这是反语讽刺，“丰富”是欺世惑众的自夸，媚外求荣的借口。“大度”是“慷”民族利益之“慨”的败家子行径。（课程教材研究所：人民教育出版社）

“ประการแรก...ประการที่สอง...ประการที่สาม” “ประการแรก...
ประการที่สอง...ประการที่สาม...ประการที่สี่....ประการที่
ห้า”“ประการแรก...ประการต่อมา...ประการสุดท้าย”等句式。例
如：

- (13) 他又恢复了他的笑的生活：一来见师母醒过来，没真死了；二来看李应并没被老张打伤；三来觉得今天这一打，实在比平日学生挨打有趣得多。（老舍）

Tā yòu huīfù le tā de xiào de shēnghuó: yīlái jiàn shīmǔ xǐng guòlái, méi zhēn sǐ le; èrlái kàn Lǐ Yīng bìng méi bèi Lǎo Zhāng dǎ shāng; sānlái juéde jīntiān zhè yī dǎ, shízài bǐ píngrì xuésheng āidǎ yǒuqù de duō. (Lǎo Shě)

เขากลับมามีชีวิตที่มีเสียงหัวเราะอีกครั้งหนึ่ง ประการแรก
(เพราะ)อาจารย์แม่ได้ฟื้นขึ้นมา ไม่ได้เสียชีวิตจริงๆ
ประการที่สอง หลีอิงก็ไม่ได้ถูกกล่าวจางทำร้ายจน
บาดเจ็บ ประการที่สาม รู้สึกว่าการต่อสู้ในวันนี้ น่าสนใจ
กว่าที่นักเรียนปกติดีกันมากเลย

- (14) 大家对喜富的意见，提一千条也有，可是一来没有准备，二来碍于老恒元的面子，三来差不多都怕喜富将来记仇，因此没有人敢马上出头来提，只是交头接耳商量。（《赵树理选集》30）

Dàjiā duì Xifù de yìjiàn, tí yīqiān tiáo yě yǒu,
kěshì yīlái méiyǒu zhǔnbèi, èrlái ài yú Lǎo Héng
yuán de miànzi, sānlái chàbùduō dōu pà Xifù
jiānglái jìchóu, yīncǐ méiyǒu rén gǎn mǎshàng
chūtóu lái tí, zhǐshì jiāotóu jiē'ěr shāngliáng.
(《Zhào Shùlǐ Xuǎnjí》 30)

ทุกคนล้วนมีความคิดเห็นมากมายเกี่ยวกับสี่фу แต่ทว่า
ประการแรก(เพราะ)ไม่ได้เตรียมตัวมา ประการที่สอง
(เพราะ)เห็นแก่หน้าของเหล่าเหิงหยวน ประการที่สาม
(เพราะ)เกรงว่าสี่ฟูจะเคียดแค้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีใครกล้า
พูดออกมาทันทีได้แต่เพียงกระซิบปรึกษาหารือกัน

- (15) รองปลัดกระทรวงการคลัง ให้สัมภาษณ์ถึงความเป็นจริง
ของพันบัตร์ดังกล่าวว่า คิดว่าไม่ใช่ของจริง เพราะมี
หลายเรื่องที่ยืนยันว่าไม่ใช่ของจริง ประการแรกคือมูลค่า
พันบัตร์คือมีค่ากว่า 25,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ จำนวน
มากมหาศาลเทียบกับเงินทุนสำรองในขณะนี้ประมาณ
32,000 ล้านบาท น้อยกว่านิดเดียว..... ประการที่สอง
พันบัตร์ออกเมื่ออายุ 30 ปี สมัยนั้นอเมริกาเป็นยุคที่
เศรษฐกิจตกต่ำลามไปทั่วโลกแล้วเศรษฐกิจตกต่ำจะออก
พันบัตร์ระยะยาวมันไม่มีใครซื้อ แม้แต่หนังสือรับรองก็

เยอะเกินจริง ประการที่สาม พันธบัตรครบกำหนดได้
ถอนในปี 1964 (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

- (16) ประการแรกคือสร้างขึ้นเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย
ทางศาสนา ประการต่อมาสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งน้ำ
ใช้ ประการสุดท้ายคือสร้างขึ้นเป็นสิ่งประดับ
(ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

1.5 ใน泰语种，例举某事物的条件时，有时候也会把“เริ่มจาก”用
在第一项分句的开头。例如：

- (17) นักกีฬาจะต้องเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติครบถ้วน เริ่ม
จากต้องเป็นนักกีฬาเชี่ยวชาญทั้งการวิ่งแข่งและการ
บังคับเคลื่อนไหรรอบตัว ประการที่สองต้องเสมอ
นักกอล์ฟที่แม่นยำในการตีและบังคับทิศทางลูก
บอล ประการที่สามอดิและเล่นเป็นทีมเช่นนัก
รักบี้ ประการสุดท้าย คือใช้สมองแก้และวางกลยุทธ์การ
เล่นตลอดเวลา (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

1.6 汉语“再则”与泰语“อีกประการหนึ่ง”都可以单用，补充前
边已经说到的原因等。例如：

- (18) 文艺工作者必须长期地生活在工农群众中，才能获得创作的源泉；再则，也有利于世界观的改造。（《现代汉语虚词例释》538）

Wényì gōngzuò zhě bīxū chángqí dì shēnghuó zài
gōngnóng qúnzhòng zhōng, cáinéng huòdé chuàngzuò
de yuánquán; zàizé, yě yǒu liyú shìjièguān de
gǎizào. (《Xiàndài Hànyǔ Xūcí Lìshì》538)

ศิลปินผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมจำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับคนงาน
และชาวบ้านในระยะยาวจึงจะสามารถเข้าถึงแหล่งที่มาของข้อมูล
อีกประการหนึ่ง ยังช่วยเปลี่ยนแปลงการมองโลกอีกด้วย

例中“必须长期地生活……”的前面可以补上“一则”

- (19) ผู้ชายที่ต้องการทำเสน่ห์มีไม่มากนัก เพราะสังคมสมัยนั้น
ถือว่าผู้ชายเป็นใหญ่ สามารถมีภรรยาได้หลายคน ส่วน
ผู้หญิงไม่มีโอกาสเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ผู้ใหญ่จะเป็น
ผู้จัดการเลือกคู่ครองที่เหมาะสมให้ อีกประการ
หนึ่ง ผู้ชายอาจจะรู้สึกว่ะทนงตนให้ผู้หญิงรักด้วยตนเอง
ดีกว่าใช้เวทมนต์ เพราะตนเองมีโอกาเลือกผู้หญิง
อื่นๆ ได้อีกมาก การที่ชายใดได้หญิงมา โดยหญิงนั้นไม่
เต็มใจ ไม่ยินยอมพร้อมใจ คติสังคมมักดูแคลนว่าชายนั้น
ไร้ศักดิ์ศรี (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

例中“เพราะสังคมสมัยนั้นถือว่าผู้ชายเป็นใหญ่.....”的前面可以补上“ประการแรก”

1.7 “一则……再则……”也可以说成“一则……一则……”，作用相当于“一方面……一方面……”（张斌，2001:608）；泰语的“ประการหนึ่ง...ประการหนึ่ง...” “ประการหนึ่ง...อีกประการหนึ่ง”有时候也带有“一方面……一方面……”的意义，用于连接表示抽象意义的成分。例如：

(20) 一则便于应付可能的事变，一则使分散执行的任务
(《毛泽东选集》382)

Yīzé biànyú yìngfù kěnéng de shìbiàn, yīzé shǐ fēnsàn zhíxíng de rènwù (《Máo Zédōng Xuǎnjí》 382)

ด้านหนึ่งเพื่ออำนวยความสะดวกการรับมือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ด้าน
หนึ่งเพื่อกระจายอำนาจการจัดการ

ประการหนึ่งเพื่ออำนวยความสะดวกการรับมือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น
ประการหนึ่งเพื่อกระจายอำนาจการจัดการ

1.8 汉语“一来……二来……”与“一则……二则……”在意义和用法上是基本相同的。不同处在于，“一来……二来……”，包括“一来……一来……”具有口语色彩；“一则……二则……”，包括“一则……再则……”、“一者……二者”，多

用于书面语(张斌, 2001:609)。泰语的“ประการแรก...ประการที่สอง...”“ประการที่หนึ่ง...ประการที่สอง...”“ประการแรก...ประการต่อมา...”“ประการแรก...อีกประการหนึ่ง...”“ประการหนึ่ง...อีกประการหนึ่ง...”口语和书面语都通用。

2. 连接与句法的功能对比

2.1 汉语“一来……二来……”与泰语“ประการแรก...ประการที่สอง...”连接分句,“一来”用在分句的开头,作为并列的第一项。接下去用“二来”等依次例举。如果是两项并列,也可以用两个“一来”,构成“一来……一来……”的句式(张斌, 2001:608);在泰语中,如果连接两项并列,一般不能用“ประการแรก”而要用“ประการหนึ่ง”,说成“ประการหนึ่ง...ประการหนึ่ง...”等句式。

(21) 他决定离开这个公司, 一来他不喜欢这个工作, 一来工资太低了。

Tā juéding líkāi zhè ge gōngsī, yīlái tā bù xǐhuan zhè ge gōngzuò, yīlái gōngzī tài dī le.
เขาตัดสินใจออกจากบริษัทนี้ ประการหนึ่ง(เพราะ)เขาไม่ชอบงานนี้ ประการหนึ่ง(เพราะ)เงินเดือนน้อยมาก

2.2 ใน泰语中“ประการแรก”有时候可以跟‘และ’‘นอกจากนี้’ ‘นอกจากนั้น’等词语搭配作用，构成“ประการแรก...และ...” “ประการแรก...นอกจากนี้...”等句式。汉语的“一来”或“一则”没有这种作用。例如：

(22) สาเหตุที่แบ่งพื้นที่นาให้ตำรวจปลูกข้าว ประการแรก เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันของตำรวจโรงพักนี้ ซึ่งเป็นตำรวจที่ไม่มีโรงพักเป็นของตัวเอง ต้องอาศัยศาลากลางหมู่บ้านเป็นที่พักพิง ไม่มีตลาด ไม่มีร้านอาหาร การกินอยู่ลำบากแค้นแค้น และเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ของตำรวจในโรงพัก จึงได้มอบที่นาไว้ให้ทำกิน (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

(23) ธปท.มีการจับตาการเบิกจ่ายเงินในเดือนนี้เป็นกรณีพิเศษ เพราะ คาดว่าจะมีการเบิกจ่ายเงินมากเป็นพิเศษ ประการแรก เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ และมีการจ่ายเงินโบนัส เงินพิเศษของบริษัท การเบิกจ่ายเงินจะมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นเวลาในการซื้อเสียงจริง เพราะเข้าใกล้ช่วงการเลือกตั้งมากขึ้น (ฐานข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

结语

“一来……二来……”与“ประการแรก...ประการที่สอง...”

一般用来例举某事物的原因、目的或条件。“一则……二则……”、“一则……再则……”意义和用法跟“一来……二来……”基本相同。多用于书面语。泰语的“ประการแรก...ประการที่สอง...”可以说成“ประการที่หนึ่ง...ประการที่สอง...”“ประการแรก...ประการต่อมา...”“ประการแรก...อีกประการหนึ่ง...”“ประการหนึ่ง...อีกประการหนึ่ง...”，口语和书面语都通用。此外，“一则……再则……”也可以说成“一则……一则……”，作用相当于“一方面……一方面……”；泰语的“ประการหนึ่ง...ประการหนึ่ง...”“ประการหนึ่ง...อีกประการหนึ่ง...”有时候也同样带有“一方面……一方面……”的意义，用于连接表示抽象意义的成分。

在连接与句法的功能上“一来……二来……”与“ประการแรก...ประการที่สอง...”都连接分句，“一来”用在分句的开头，作为并列的第一项。接下去用“二来”等依次例举，也可以用两个“一来”，构成“一来……一来……”的句式；在泰语中，如果连接两项并列，一般不能用“ประการแรก”而要用“ประการหนึ่ง”，说成“ประการหนึ่ง...ประการหนึ่ง...”等句式。除此之外，“ประการแรก”有时候可以跟‘และ’‘นอกจากนี้’

‘นอกจากนั้น’等词语搭配作用，汉语的“一来”或“一则”并没有这种作用。

参考文献:

ภาษาไทย

ฐานข้อมูลของโครงการคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาจีน

侯学超. 1998. 《现代汉语虚词词典》. 北京: 北京大学出版社.

吕叔湘. 2003. 《现代汉语八百词》. 北京: 商务印书馆.

王自强. 2001. 《现代汉语虚词词典》. 上海: 上海辞书出版社.

张斌. 2001. 《现代汉语虚词词典》. 北京: 商务印书馆.

ABSTRACT

A Comparative Study of “yīlái...èrlái...” in Chinese
and “ประการแรก...ประการที่สอง...” in Thai

Chatsaran Chatsanguthai, Ph.D.

There are some similarities and differences between “yīlái...èrlái...” in Chinese and “ประการแรก...ประการที่สอง...” in Thai. In terms of meanings and functions they are basically the same, “yīlái...èrlái...” and “ประการแรก...ประการที่สอง...” both stated reasons, aims or conditions of matters or things. However, there are some differences too. For example, the ways to state reasons, aims or conditions in Thai are more flexible than in Chinese, “ประการแรก” can be matched with other words while “yīlái” cannot. In Chinese, “yīlái...èrlái...” can be replaced with “yīzé...èrzé...” “yīzhě...èrzhě...” and “yī zé...zài zé...”, often used in written language while “yīlái...èrlái...” and “yīlái...yīlái...” often used in spoken language. “ประการแรก...ประการที่สอง...” in Thai can be used in both spoken and written language.

Keywords: *yīlái...èrlái...*, ประการแรก...ประการที่สอง...,
Chinese, Thai, comparative study